

EIJA JANSSON

VALKOINEN LAAKSO

Eija Jansson

VALKOINEN LAAKSO

Eija Jansson

VALKOINEN LAAKSO

Saaga-kirjat

©Eija Jansson 2017

ISBN:978-952-7165-27-0

Kustantaja: Nintek Oy Saaga-kirjat

Paino: Books on Demand, BoD,

Norderstedt, Saksa

1.

Öinen tuuli oli puhallellut lunta polulle ja paikka paikoin sen saattoi erottaa vain pienestä uomasta, joka tosin puiden suojassa taas jatkui kovana ja helppona kulkea. Lapinkoira Musti juoksenteli häntä terhakkaasti pystyssä nuuhkien hajuja, joita ihmisen aistit eivät voineet erottaa. Jouni hymyili katsoessaan koiraansa.

Koiran musta turkki oli paksu ja kiiltävä - hyvin puettu herrasmies, Jouni naureskeli joskus koiralleen. Jounikin oli hyvin puettu, Fjällrävenin lämmin ulkoi-lupuku vihreine takkeineen ja mustine housuineen oli paljon pidetty, mutta eihän pito laadukkaassa asussa heti näkynyt. Ruskeat hiuksensa hän oli peittänyt paksulla mustalla pipolla, jonka alta iloiset kasvot tummansinisine silmineen katselivat aina yhtä kiinnostuneena tuttua maisemaa, joka vaihteli vuodenaikojen mukaan. Jouni oli solakka, mutta sopivasti harteikas, satakahdeksankymmentä senttiä pitkä ulkoilmasta pitävä kolmikymppinen mies, joka kuljeskeli vapaa-ai-koinaan kotipuolen tuntureissa koiransa Mustin kanssa.

Nyt he olivat matkalla naapuriin, koska hän toivoi löytävänsä sieltä niin veljensä Lassen kuin moottori-kelkkansakin.

Polku kiersi jään peittämän lammen ylittäen mäenkumpareen, jonka takana nökötti Einarin pikkuinen mökki. Sininen hämärä maalasi maisemaa, vaikka kalpea pohjoisen aurinko yrittikin sinnikkäästi esiin

tunturin takaa. Kaamos oli jo väistymässä kevätkirkkaiden tieltä. Vielä kerran polku sukelsi pieneen kituliaaseen metsikköön alkaen sitten laskeutua laaksoon kohti lumeen hautautunutta saunarakennusta. Juuri kun puusto loppui, Musti pysähtyi kuuntelemaan päähiukan kallellaan. Jouni naurahti ja taputti koiraa.

- No, mitäs Musti kuulet? Tuulen huminaa ja tunturin lauluako?

Koira inahti, mutta kuunteli edelleen. Silloin Jounikin kuuli äänen ja näki jonkin matkan päässä lumipilven, jonka kovaa vauhtia ajava auto jätti jälkeensä. Kenenkähän auto se oikein on? Jouni ajatteli uteliaana. Einarilla kävi vieraita harvoin, jos häntä, Lassea, Tuomasta tai Niilaa ei laskettu mukaan.

Usein ei hänkään käynyt, ei oikeastaan ollut asiaa, ja nytkin hän oli menossa hakemaan veljeään Lassea tai paremminkin Lassen viemää moottorikelkkaa pois.

Lasse oli lähtenyt eilen illalla, kierreltyään ensin tupaa kärsimättömänä, koettaen pyristellä halujaan vastaan. Jouni oli katsellut veljen laihtunutta kireää olemusta, silmien haileutta, jotka olivat vilkkuneet vieikkaasti hänen sanoessaan, että käväisisi vain pikku mutkan Einarilla, sillä Heikki oli tullut käymään kotonaan. Jouni oli heittänyt kelkan avaimet vastentahtoisesti Lassen kouraan ja katsonut ikkunasta, kun kelkka sujahti polulle ja piiloon metsikköön.

Mitä lie parempaa oli Heikillä tarjolla, kun ei Lasse jaksanut muutamaa päivää pitempään. Jouni oli pettynyt, mutta ymmärsi, ettei hän pystyisi veljeään auttamaan, ellei Lasse itse sitä tahtoisi. Hän oli huokaissut ja miettinyt, olisiko parempi palata kaupun-

kiin ja koettaa toimittaa Lasse saamaan ammattiapua.

Hän ajatteli ties monettako kertaa, ettei velipoikaa olisi koskaan saanut päästää Norjan kautta Ruotsiin. Jouni ei tiennyt mitä Lasse oli puuhaillut kolmen vuoden reissullaan, mutta oli mitä oli, se ei ainakaan ollut mitään hyvää.

Viinakin oli saanut reippaan otteen Lassen elämässä ja yhdessä he olivat suunnitelleet Jounin loman ajaksi tulevansa kotikonnuilleen, jotta Lasse olisi mahdollisimman kaukana kaikista houkutuksista ja pääsisi taas oikean elämän syrjästä kiinni. Keskellä tunteita, lähistöllä vain vanha Einari ja Niila Maijansa kera olivat lähimmät naapurit ja ajatus oli silloin tuntunut hyvältä ratkaisulta. Mutta Jouni ei ollut muistanut, että Einarilla oli poika, joka touhusi maailmalla ties mitä, olipa istunut muutaman kuukauden kakunkin nelisen vuotta sitten. Oliko Lasse pitänyt yhteyttä Heikkiin, Jouni ihmetteli.

Auton ovet paukkuivat, kun neljä miestä työntyi Einarin pihamaalle. Jouni kuuli huutoa ja näki Heikin juoksevan, kuuli pamauksen, joka toistui kaikuna tunturissa. Musti haukahti vaimeasti ja Jouni putosi vaistomaisesti polvilleen hankeen tarraten koiran kaularemmistä kiinni. Säikähtäneenä hän ajatteli pamauksen kuulostaneen laukaukselta, naurahti ja alkoi kohottautua jaloilleen, kun kuuli kaksi uutta laukausta, joiden ääntä tunturit heittelivät takaisin toisilleen.

Jouni mätkähti vatsalleen ja painoi koiransa, joka vastaan panematta totteli, maahan vierelleen. Hän ei voinut uskoa korviaan. Einarin mökillä ammuttiin. Jouni makasi kylmässä hangessa, kunnes kuuli auton lähtevän. Hän kohottautui ja koetti nähdä auton tar-

kemmin, mutta pöllyävä lumi piilotti osan autosta.

Kun auto oli kadonnut, hän lähti juosten kohti punamullalla sudittua mökkiä ja pysähtyi huohottaen, silmät kauhusta laajenneina katsomaan pihamaan veristä näkyä. Sormet kankeina hän naputteli hätänumeron kännykkäänsä. Yhteys oli huono ja pätki, ahdistus levisi kaikkialle tärisyttäen käsiä, saaden äänenkin vapisemaan, mutta lopulta viesti ymmärrettiin keskustelussa. Hän kuuli vaikerruksen hangesta, näki verestä värjäytyneen lumen, Heikin, joka makasi kasvoillaan lähellä saunaa ja auki retkottavan tuvan oven.

Vanha Einari vaikersi liiterin nurkalla, hän oli pelastunut vahingossa oltuaan arkisilla tarpeillaan pikkulassa eikä hänestä kai ollut tiedetty mitään. Jo muutoinkin hieman kumara vanhus näytti painuvan entisestään kasaan hieman liian ison, käytössä venyneen villapuseron sisällä. Jouni pyöri hädissään tietämättä mitä tehdä, kuuli sitten uudelleen heikon vaikerruksen ja tuijotti nuorta miestä, jonka veri punasi alla olevaa hankea. Jouni etsi katseellaan Lassea, näki avoimesta tuvan ovesta jalat, syöksyi katsomaan ja pysähtyi niille sijoilleen.

Veli oli saanut osuman keskelle rintaa. Ruskea topatakki oli auki ja sen alta paljastuva vihreä pusero oli revennyt ja veren tahraama. Lassen silmät olivat puoliksi auki, suukin vähän raollaan, niin että hieman vino etuhammas näkyi. Kasvoilta oli kadonnut väri ja kuin pilkaton hiusten kulta hehkui harmaaksi maalattua lattiaa vasten.

Jouni tuijotti veljeään sanattomana, epävarmana, kumartuen kuitenkin kädet vapisten etsimään elon-

merkkejä. Mutta Lasse oli kuollut, Lasse ei kävelisi enää koskaan isän perinnöksi jättämän pikkuisen talon tanhuvilla eikä kalastelisi lammen rannoilla, ei katsoisi kesäisen yön auringonkehrää eikä maistelisi Lapin keltaistahillasatoa. Jounin leuka alkoi täristä kuin horkassa.

- Tuo tälle kaverille vähän pyyhettä ja peittoa, Einari huusi vapisevalla äänellä.

Jouni havahtui, jätti muistelut tuonnemmaksi ja etsi Einarin tuvasta apua haavoittuneelle. Nuorukainen pitäisi kantaa sisään, muutoin hän paleltuisi, vaikka ei ampumahaavaan kuolisikaan.

Pakkasta oli ollut alle kymmenen miinusta, kun Jouni oli lähtenyt kävelyretkelleen. Nyt hän hytisi kuin lämpötila olisi pudonnut äkillisesti parikymmentä astetta. Einarin ryppyisiin silmäkulmiin oli kohonnut kyyneleitä, mutta vanha mies toimi kuin robotti asetellessaan pyyhettä nuorukaisen vuotavaan haavaan ja komentaen Jounia tekemään osansa. He kantoivat vaikertavan potilaansa sisään ja asettivat tuvan lattialle. Jouni nielaisi astuessaan Lassen ruumiin yli. Veli oli jätettävä koskemattomana siihen paikkaan, kunnes poliisit tulisivat.

- Saatana, voi saatana.., Jouni kuuli Einarin mutisevan. Vanha mies pyyhkäisi kasvojaan repaleisella villapuseron hihalla ja hoki jotain saamenkielisiä sanoja. Loitsusiko Einari, koettiko hän vanhoilla shamaanien sanoilla saada nuo piruparat heräämään henkiin?

Tunti on lyhyt aika Lapissa ja niin kauan piti odottaa, että ambulanssi saapui paikalle. Poliisi oli ehtinyt kymmentä minuuttia aiemmin. Jouni ajatteli vihaisesti, että tekijät olivat jo kadonneet eikä heitä ikinä saataisi kiinni. Lassen ja Heikin hyväksi he Einarin

kanssa eivät olleet voineet enää tehdä mitään, mutta Ramiksi esittäytynyt nuori mies oli vielä hengissä, kun ambulanssi lopulta saapui.

Luoti oli lävistänyt olkapäähän ja Rami oli kenties pelastunut toiselta luodilta, koska oli kaatunut kasvoilleen ja ollut hetken tajuttomana. Verta oli vuotanut paljon, mutta ei niin paljon, että hän olisi menehtynyt verenhukkaan. Välillä Rami oli höpissyt jotain, josta Jouni ei ollut saanut selvää.

Kun Jouni oli yrittänyt udella, keitä tekijä olivat, Rami oli mutissut epäselvästi:

- En tiedä sen yhden nimeä. Mutta ne hollantilaiset, Andy ja Jens ja ... puhuivat jostain Barranco Blancosta ... ja ... Heikin vika saatana.

Jouni ei käsittänyt Ramin puheista mitään. Nimiä; kuuluivatko nimet Lassen ja Heikin murhaajille? Hän koetti kysyä sitä uudelleen Ramilta, joka avasi silmänsä väsyneesti ja vastasi:

- Barranco Blanco en tiä, kysy siltä Lenniltä. Hän sulki silmänsä ja henkäisi Jounin säikähtäessä luullen hänenkin kuolleen.

- Hemmetti, älä sinäkin...

Rami avasi taas silmänsä vaikertaen: - Koskee niin kamalasti...

Kun poliisi oli kysellyt tapahtumista hieman myöhemmin, ei Jouni osannut paljon kertoa. Tumma auto, melko varmasti japanilainen, josta tuli neljä miestä ja jonne meni kolme miestä. Rami oli tuonut miehet Einarin mökille, jonne ei moni olisi osannut ilman apua – ei ainakaan vieras. Oli ollut jokin asia, joka piti selvittää Heikin kanssa, ja asialla oli olevinaan kiire.

Rami oli sanonut, että olihan olemassa puhelin. Mutta heidän asiansa kuulemma vaati henkilökohtaista tapaamista.

Miksi miehet olivat ampuneet Ramiakin, sitä ei Jouni tiennyt. Eikä juuri nyt välittänyt tietää. Ainoa johtopäätös oli, että se mitä Heikki oli maailmalla touhunnut, oli jotain vaarallista, koska hänet jäljitettiin pitkien taipaleiden taakse Lappiin. Kun Heikki piti eliminoida, piti sama tehdä paikalla olleille todistajille ja vasikalle.

Jounia kylmäsi. Jos hän olisi tullut hetkeäkään aikaisemmin perille, olisi hänkin kenties vainaa.

Surun keskellä versoi myös vihan piikki. Lassen, ennen niin elinvoimaisen, iloisen nuoren miehen elämä katkaistiin varoittamatta. Kysymykseen miksi - ei ollut vastausta ja se häiritsi Jounia.

Kierreltyään yön rauhattomana tupaa, unta saamatta, nähden silmissään verisen aukon veljensä rinnassa, hän päätti ryhtyä selvittämään asiaa. Viha, joka oli kiertynyt entistä suuremmaksi puristavaksi sykkyräksi, veti suun päättäväiseksi viivaksi ja maistui kitkerältä. Einarikin oli tuskassaan huutanut:

- Perkheleen ulukomaan elävät, tulevat possauttelemaan ihmisiä hengiltä! Niinku olthaisiin sovassa, perkhele! Saatana, että ne pittäisi panna vasthaamaan teoisthaan!

Einarin sanat mielessään Jouni kiehautti kahvit, etsi taskukalenterinsa ja kirjoitti siihen: Andy, Jens, Barranco Blanco, kysy Lenniltä.

Mikä on Barranco Blanco? hän ihmetteli, keitä olivat nuo miehet, mistä heidät löytää? Kuka on Lenni?

Hän muisti vain Lenni-Kallen, tuon muusikon, mutta tuskin tässä hänestä oli kyse. Ja mikä oli Heikin vika? Hollantikin on iso maa, kun lähtee etsimään miehiä ilman sukunimiä.

Jouni päätti vierailla Ramin luona sairaalassa, mutta sitä ennen hän kävisi poliisilla. Niinpä hän keräsi tavaransa kasaan, komensi Mustin autoon ja ajoi Niilan mökille, joka sijaitsi kolmen kilometrin päässä. Talo oli harmaahirsinen rakennus, jonka takana oli valtava poroaitaus - tällä kertaa tosin tyhjänä.

Talo oli lumikinosten saartama; tuuli puhalsi lunta tunturin laelta ja pysäytti osan siitä Niilan mökin seinää vasten.

- Kuulin jo, mitä tapahtui, Niila pahoitteli täydessään kiirehtimättä piippunysäänsä pöydän päässä. Jouni istahti pirtin penkille, otti lakin päästään, sipaisi hiussuortuvan pois otsaltaan ja kysyi, voisiko Niila huolehtia Mustista.

- Minun on vähän selviteltävä asioita enkä voi riepotella koiraa ympäriinsä.

- Jo toki, kyllä Musti meillä saa olla, Niilan Maija, pieni tumma nainen, ehätti kahvinkeittonsa lomassa vastaamaan ja kumartui rapsuttamaan koiraa leuan alta. Eikö olekhin hyvä, vai mitä Mustukka?

Koira haukahti vastaukseksi ja katsoi kuin ymmärtäen; mene sinä, mutta muistakin tulla takaisin. Niila kuitenkin varoitteli:

- Elä sie Jouni noihin asijoihin sekova, ne kuuluu poliisille. Tiään mie, että oot itepäinen mies, mutta joskus se ei ole hyve.

Jouni rykäisi hieman vaivautuneena. Olihan Niila

osaltaan oikeassa, hän oli itsepäinen, joskus jopa jääräinen ja vaikka usein tiesi, että periksi antaminen olisi fiksuinta, hän rynni eteenpäin ja sai usein noin kuvainnollisesti turpiinsakin.

Mutta itsepäisyydellä ja periksiantamattomuudella hän oli kouluttautunut insinööriksi, hoitanut vanhempiensa asioita ja koettanut saada iloluontoisen Lassenkin pysymään ruodussaan.

Kun isän sairaus todettiin, oli moni hoito jo liian myöhäistä. Syöpä oli kalvanut sisukset puhki. Äiti raatoi vielä jonkin aikaa porojen kanssa hoitaen samalla kärtyisäksi ja kivuliaaksi muuttunutta isää.

Jouni ajoi lähes joka viikonloppu opiskelupaikkakunnalta kotiin, ja matka oli pitkä vieden tuhattomasti aikaa ja rahaa. Välillä hän eli kuin sumussa, sääli ja huoli vanhemmista oli kova, samoin Lassesta, joka etsi toisinaan rajustikin paikkaansa elämässä.

Isän kuoleman jälkeen äiti alkoi murentua. Jouni ehdotteli muuttoa lähemmäs kirkonkylää, mutta äiti oli yhtä itsepäinen kuin Jouni; hän ei kotoa lähtisi mihinkään. Siellä yksinäisyydessä hän mureni pala palalta ikävään ja kaipaukseen, ja Jouni saattoi vain katsoa vierestä, kun äiti lopulta nukkui pois ja pääsi isän viereen lepoon. Raskas huokaus puristui Jounin huulilta. Niila katsahti häneen:

- Anna poika olla, itke surusi ja anna olla. Et sie kostonjumalaksi voi alakaa.

Jouni pudisti päätään. Ei hän kostonjumalaksi aikonutkaan. Hän halusi vain tietää, kuka ja miksi ja sitten saattaa tekijän vastuuseen.

Niilan Maija vilkutti portailta pidellen Mustia kau-

laremmistä, kun Jouni asteli autolleen hartiat hieman lypsyssä. Maijaa säälisti ja Mustikin vinkaisi ikäväänsä häntäänsä riiputtaen.

2.

Jouni istui Ivalon poliisiasemalla vastapäätä laihaa, pienikokoista nimismiestä, joka pyöritteli päätään Jounin kysymyksille.

- Vastauksia ei ole, ei ainakaan minulla, nimismies vastasi. Sitä paitsi juttu on siirtynyt keskusrikospoliisille. Kannattaa kysellä sieltä, mikäli nyt mitään kertovat. Mutta kai ne jotain omaiselle. Nimismies katsahti ärtyisästi äkkiä soimaan pärähtänyttä puhelinta. Jouni nousi lähteäkseen.

- No, kiitos nyt kuitenkin, hän sanoi apeana.

- Toivotaan, että asia selviää, nimismies sanoi ojentaen kätensä luuria kohti, nosti sitten katseensa suoraan Jounin kasvoihin ikään kuin tietäen, mitä tämä ajatteli. Olen pahoillani veljenne kohtalosta. Antakaa poliisin selvittää se.

Jouni nyökkäsi, avasi oven ja marssi nopeasti ulos. Portailla hän hengitti syvään, itku poreili pinnan alla, mutta hän painoi sen piiloon. Itkulle ei ollut aikaa eikä sijaa, ei vielä, kenties ei koskaan.

Viininpunainen maasturi hyrähti kerkeästi käyntiin ja Jouni ohjasi ajokkinsa hiljaiselle tielle kohti Rovaniemeä. Hän aikoi käydä sairaalassa jututtamas-

sa Ramia ja hän halusi puhua myös poliisin kanssa. Tällä kertaa Jouni ei huomannut silmää hiveleviä maisemia, ei ihaillut tykkylumen muovaamia lumipuita, ei rikkumatonta valkeaa hankea, jota vain siellä täällä koristivat eläinten varovaiset jäljet. Hän mietti Lassea ja kummasteli tapahtunutta yhä uudelleen. Hän ei voinut käsittää, miksi jotkut ulkomaalaiset vauvuivat etsimään ihmisiä kaukaa Lapin perukoilta ja ampuivat heidät täyteen reikiä. Sellaista tapahtui vain elokuvissa, joten sen täytyi olla jotain suurta ja pahaa. Vai olivatko liikkeellä muuten vain kostonhaluiset hullut? Mikä ihme oli Heikin rooli jutussa, sillä Rami oli mutissut jotain Heikistä. Hyytävä ajatus käväisi mielessä; oliko Lassekin sotkeentunut juttuun?

Jouni huokaisi ja päätti pysähtyä kahville ensimmäiseen sopivaan paikkaan. Lapin pitkällä taipaleilla niitä paikkoja oli harvaksen. Ivalosta Sodankylään oli yli kahdensadan kilometrin matka, jota ei pystynyt huristelemaan kummoistakaan vauhtia. Porotokka saattoi olla mutkan takana tai tie oli muuten niin luminen ja jäinen, ettei vauhtia voinut pitää kuten moottoriteillä ajellessa. Hän tahtoi kuitenkin ehtiä vielä saman päivän aikana poliisilaitokselle sekä vierailla sairaalassa.

Vuotsossa Jouni pysähtyi ensimmäiselle huoltoasemalle, jossa hän saattoi tankata sekä itsensä että autonsa.

Mennessään sisään huoltamolle, hän näki ovilasiin kiinnitetyn Iltasanomien keltaisen lööpin, joka huusi isoin kirjaimin hurjasta verilöylystä tunturissa. Iltalehti vauhditti myyntiään uhoamalla jotain mahdollisesta

ulkomaalaismafiasta ja todellisesta tappomeiningistä.

- Kauheaa tuo tuommoinen, nainen tiskin takana sanoi, kun näki Jounin pysähtyneen katselemaan lööppejä. Että täällä meilläkin jotain mafiaa.

Jouni mutisi jotain vastaukseksi, ojensi pankkikorttinsa maksaakseen ostoksensa. Uteliaisuuttaan hän osti toisen lehdistä. Avattuaan voileivän kelmustaan ja sekoiteltuaan hetken kahviaan, hän käänsi auki sivut, joilla tapahtumasta kerrottiin.

Kuvat olivat jostain muualta, niissä näkyi vain pikkuinen mökki tunturin kupeessa ja pelkkää valkeaa maisemaa. Jostain oli kaivettu nimismiehen kuva täytteeksi ja sen alle kaksi lyhyttä lausetta: keskusrikospoliisi hoitaa asiaa, ei tietoja tekijöistä. Muutoinkin tekstiä oli vähän ja se toisti itseään; tumma auto, luultavasti japanilainen, kaksi kuollutta, yksi vakavasti haavoittunut, mukana ulkomaalaisia.

Toimittajat eivät tienneet mitään, koska poliisikaan ei tiennyt mitään. Ei siis ollut kerrottavaa, mutta kovasti kuitenkin yritettiin tarinan tynkää.

Jouni säpsähti, kun puhelin pirahdi taskussa.

- Keskusrikospoliisista Saarela, hyvää päivää, soittaja esittäytyi. Tutkija tahtoi tietää, oliko Lassella ollut puhelinta ja jos oli, voisiko Jouni toimittaa sen lähimmälle poliisiasemalle mahdollisimman pian.

- Olen Vuotsossa tulossa kotiin päin, Jouni kertoi.
- Juuri nyt olen huoltoasemalla. Jatkan tästä Rovaniemelle kohta puolin. Lassen kaikki tavarat ovat autossa, myös puhelin.

Sen kuullessaan Saarela ehdotti, että Jouni toisi puhelimen suoraan hänelle, mikä sopi Jounille oikein

Jouni kuulee laukausten ääniä ja löytää veljensä ja ystävänsä ammuttuina. Veljen kuolema jää painamaan ja hän miettii tekijää. Vähäisistä vihjeistä huolimatta hän yrittää löytää vastuuksen kysymykseen miksi? Vastauksen etsiminen vie miehen Tukholman kautta Espanjan Aurinkorannikolle. Mukaan tuppaa väkisin asunnoton ja työtön Vertanen. He saavat uteliaisuudellaan aikaan hallitsemattoman tapahtumien vyöryn. Tuntuu kuin kuolema kulkisi Jounin kintereillä, mutta niittäisi vierestä kuin piruillakseen. Itsepäisesti Jouni kuitenkin jatkaa etsintöjään Vertasen toppuutellessa.

Nena, afrikkalainen kaunotar, liittyy kaksikon mukaan. Sisko pitää pelastaa ilotalosta. Kuolema kuitenkin kolkuttelee yhä kylmemmin kourin. Ja louhikossa Andalusian auringossa itkee tuuli.

